

ЗВІТ
ПРО РЕЗУЛЬТАТИ
ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ
ІРПІНСЬКОЇ МІСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Липень 2021 року

ЗМІСТ

I. ВСТУП	4
II. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
III. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ	5
III.1. Галузева структура респондентів	5
III.2. Чинники негативного впливу на бізнес	6
III.3. Клієнти	7
III.4. Фактори розміщення підприємств у громаді	7
III.5. Питання праці та зайнятості	8
III.6. Нерухомість	10
III.7. Оцінка послуг місцевих органів влади	11
I.V. Стратегічні (пріоритетні) напрями	12
V. Загальні враження	14
V.I. УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК	15

Список діаграм

Діаграма. 1	Кількість респондентів за величиною, 2015/2021 роки	4
Діаграма. 2	Галузева структура респондентів, 2015 рік, % (за кількістю працівників) .	5
Діаграма. 3	Галузева структура респондентів, 2021 рік, % (за кількістю працівників) ..	5
Діаграма. 4	Перешкоди для подальшого розвитку підприємництва, %.....	6
Діаграма. 5	Регіональний розподіл збуту продукції 2015/2020 роки	7
Діаграма. 6	Фактори розміщення підприємств 2015/2021 роки	8
Діаграма. 7	Рівень задоволення працедавців якістю робочої сили – 2015/2021	8
Діаграма. 8	Тенденції зайнятості, кількість працівників	9
Діаграма. 9	Заробітна плата, збут та інвестиції на одного працівника	9
Діаграма. 10	Інформація про нерухомість і можливості для розширення.....	10
Діаграма. 11	Послуги органів влади.....	11
Діаграма. 12	Послуги підрозділу з економічного розвитку, 2015/2021	12
Діаграма. 13	Пріоритетні напрями	13
Діаграма. 14	Пріоритетні галузі економіки.....	14
Діаграма. 15	Загальні враження про місцеву владу та бізнес-клімат.....	14

I. ВСТУП

У червні - липні 2021 року у Ірпінській міській територіальній громаді було проведено опитування керівників підприємств та підприємців громади. Це опитування є обов'язковим елементом процесу стратегічного планування.

Метою опитування було отримання корисної та достовірної інформації для членів Робочої групи стратегічного планування (РГ) стосовно думки тих, хто здійснює інвестиції та створює робочі місця у громаді. Серед питань анкети респонденти відповідали на питання стосовно історії та статусу підприємства, характеру бізнесу, робочої сили та персоналу, інформації про розміщення підприємства, послуг, що надаються органами влади, та стосунки з ними, а також загальна думка про громаду як середовище для ведення бізнесу.

Цінність опитування полягає в тому, що воно було проведено повторно. Перше опитування бізнесу проводилося у лютому 2015 року під час розробки стратегічного плану економічного розвитку громади на період до 2020 року. В даному звіті наданий порівняльний аналіз двох досліджень, що надає можливості виявити тенденції та зміни, які відбулися протягом 2015 – 2021 років у бізнес-середовищі громади.

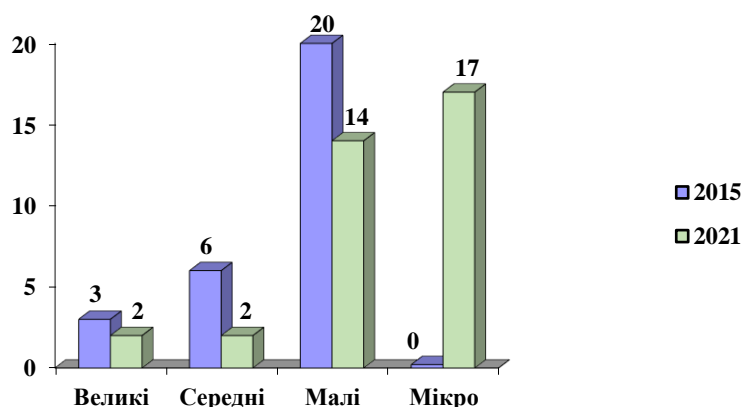
II. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Перелік респондентів для опитування було складено відділом економіки Ірпінської міської ради і у цьому звіті зведено узагальнені відповіді всіх підприємств та підприємців, які прийняли участь у опитуванні.

Для отримання якомога повніших і відвертіших відповідей, респондентів запевнили, що цей звіт не буде містити посилань на конкретні підприємства, а інформація в анкетах буде конфіденційною.

В опитуванні прийняли участь **2 великих підприємства** (від 250 найманих працівників), **2 середніх підприємства** (51-250 найманих працівників), **14 малих підприємств** (до 50 працівників) та мікропідприємництво (до 10 найманих працівників), у тому числі ФОП – **17**.

Зрозуміло, що опитування 35 представників бізнесу не може абсолютно відобразити думку всієї бізнесової спільноти громади, але респонденти, до яких відносяться як традиційні роботодавці, так і динамічний, зростаючий сектор малих і середніх компаній, репрезентують частину місцевої економіки, і дають можливість порівняти результати цього опитування з результатами первинного опитування, проведеного у лютому 2015 року 29 підприємств та підприємців міста Ірпінь.

Діаграма. 1 Кількість респондентів за величиною, 2015/2021 роки

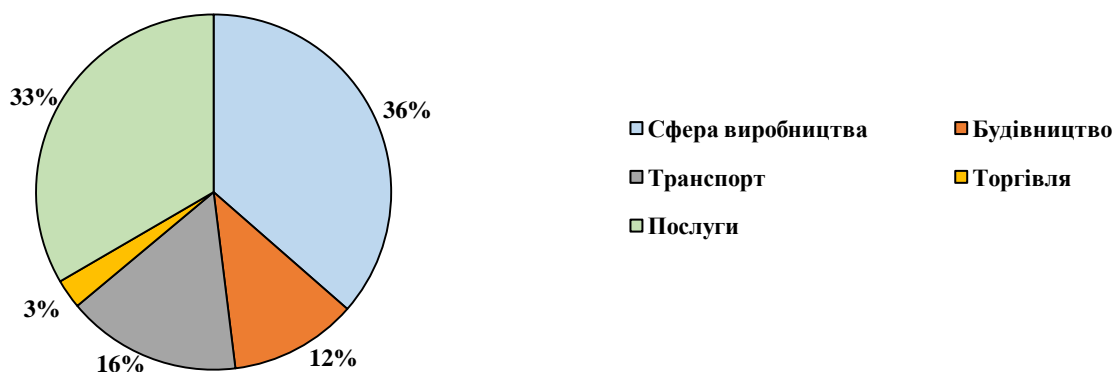
III. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

III.1. Галузева структура респондентів

Більшість опитаних підприємств було засновано після 2000 року, і тільки два підприємства належить до традиційного промислового виробництва, одне підприємство було створено ще у 1975 році, друге - у 1995 році. 11 підприємств відноситься до новостворених компаній після 2017 року і належить малим підприємствам у сфері торгівлі та послуг, громадського харчування, туризму та готельного бізнесу, сільського господарства, охорони здоров'я, краси та здоров'я тощо.

Із загального числа опитаних компаній **12** працюють у сфері торгівлі, **9** представлені сферою громадського харчування, **3** – сільським господарством, **2** – будівництвом та виробництвом будівельних матеріалів, **3** – сферою освіти та навчання, **1** – промисловим виробництвом, **1** – транспортом та логістикою, **2** – сферою охорони здоров'я, краси та здоров'я, **1** – комунальне обслуговування, **1** – туризмом, сферою дозвілля та відпочинку.

За кількістю працюючих галузева структура усіх респондентів, які прийняли участь у опитуванні виглядає наступним чином (див. діаграму 2, діаграму 3):

Діаграма. 2 Галузева структура респондентів, 2015 рік, % (за кількістю працівників)

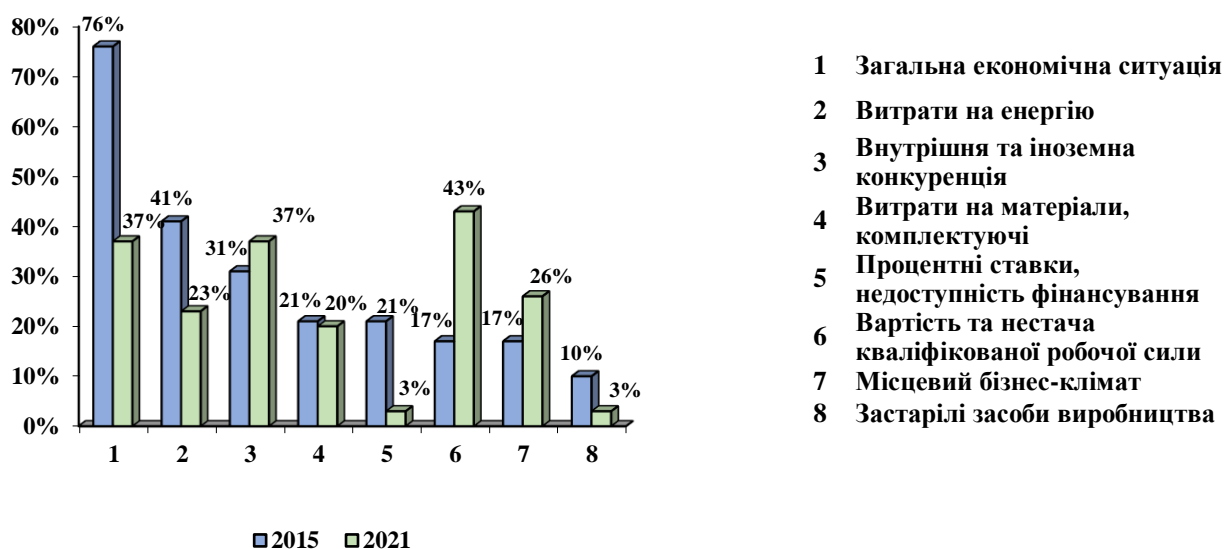
Діаграма. 3 Галузева структура респондентів, 2021 рік, % (за кількістю працівників)

У 2021 році у порівнянні із 2015 роком види економічної діяльності, якими представлені респонденти більш різноманітні, що представляє більшу цінність для аналізу. Частина респондентів представлена сферою сільського господарства, яка з'явилась в результаті приєднання до міста Ірпіння сільських територій та утворення громади в нових межах.

III.2. Чинники негативного впливу на бізнес

Новим явищем у місцевій економіці є розвиток малих і середніх підприємств після 2000 року. Ці компанії здебільшого задовольняють різноманітні потреби місцевих галузей, домогосподарств і населення.

Респонденти мали назвати чинники негативного впливу на поточний і майбутній розвиток своєї продукції чи послуг (див. діаграму 4).

Діаграма. 4 Перешкоди для подальшого розвитку підприємництва, %

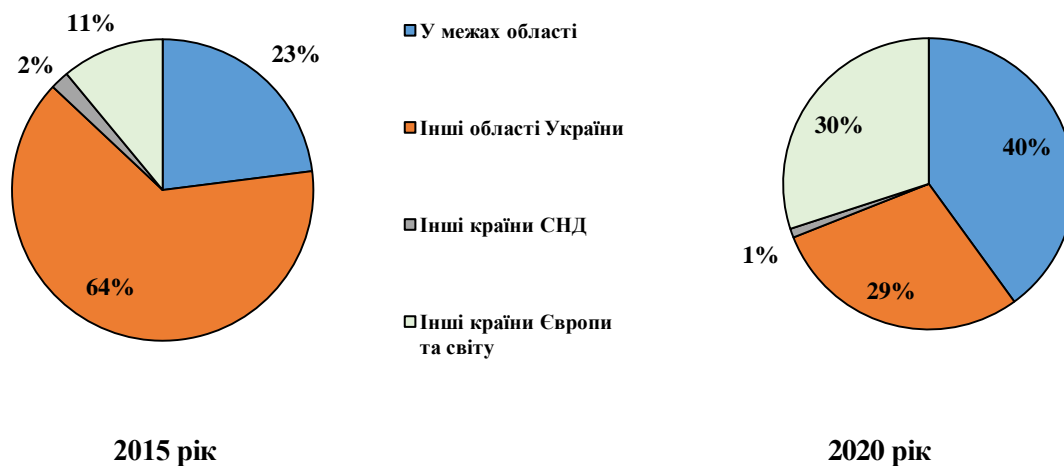
На думку респондентів ситуація покращилася щодо загальної економічної ситуації у 2021 році (37%) проти 2015 року (76%); витрат на енергію (23%) проти (41%); високі процентні ставки та недоступність фінансування (3%) проти (21%); застарілі засоби виробництва (3%) проти (10%); місцевий бізнес-клімат (17%) проти (15%).

Ситуація погіршилася щодо внутрішньої та іноземної конкуренції у 2021 році (37%) проти 2015 року (31%), вартості та нестачі кваліфікованої робочої сили у 2021 році (43%) проти 2015 року (17%).

Ситуація майже не змінилася щодо витрат на матеріали та комплектуючі у 2021 році (20%) проти 2015 року (21%).

III.3.Клієнти

Усі компанії з готовністю надали інформацію про географічний розподіл своїх клієнтів.

Діаграма. 5 Регіональний розподіл збуту продукції 2015/2020 роки

У 2020 році збут підприємств та підприємців більшою частиною відбувався в межах області – 40% та до інших областей – 29, до інших країн СНД – 1%, до інших країн Європи та світу – 30%.

У порівнянні із 2015 роком рівень експортної орієнтації та диверсифікації клієнтів збільшився в сторону «до інших країн Європи та світу» з 11% до 30%.

Ринок України (обласний) заповнюється переважно малим і середнім бізнесом.

Очікування підприємців щодо зростання обсягів збуту є досить песимістичні. Тільки два підприємства зазначили про збільшення збуту у 2021 році проти 2020 року із 250 тис.грн. до 750 тис. грн. та із 2500 тис.грн. до 7500 тис.грн. Решта респондентів прогнозували про незмінність обсягів збуту, або навіть їх зменшення.

У 2020 році середній збут усіх опитаних підприємств громади на одного працівника, знаходився на рівні **232,181 тис.грн. на рік**, у порівнянні із 2015 роком - **549,561 тис. грн. на рік**, що майже в два рази менше. Найвищу продуктивність (збут на одного працівника) демонструють великі за розміром підприємства.

III.4.Фактори розміщення підприємств у громаді

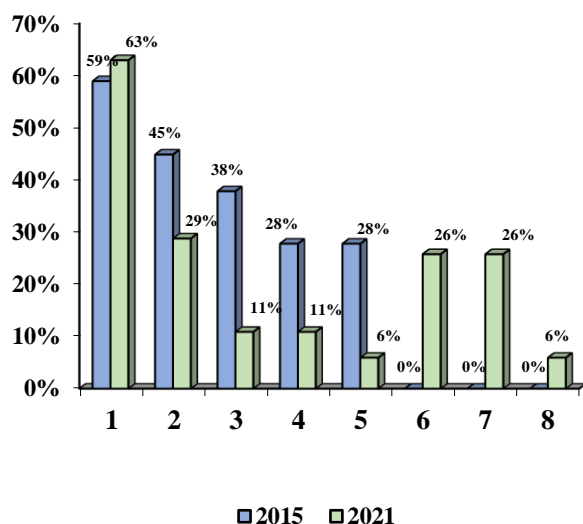
Респондентам було задане питання про основні причини розташування підприємства/підприємництва саме у Ірпінській громаді.

У 2021 році для 63% респондентів з основних причин розміщення в громаді важливими зазначили наявність ринку покупців/споживачів, для 29% - наявність кваліфікованої робочої сили, для 26% - прийнятна вартість землі та нерухомості для бізнесу та вигідне територіальне та транспортне розташування, для 11% - важливі постачальники сировини та компонентів, для 6% - база для наукових досліджень і конструкторських розробок та наявність групи галузей, споріднених за профілем з бізнесом (кластер галузей).

Вивчення думки підприємців – Ірпінська міська територіальна громада

У порівнянні із 2015 роком ситуація дещо змінилася. Якщо перші дві позиції залишилися пріоритетними для респондентів, а саме: для 59% респондентів – наявність ринку покупців/споживачів, для 45% - наявність кваліфікованої робочої сили. Далі важливість факторів розміщення розподілилась наступним чином: 38% - постачальники сировини, 28% - постачальники компонентів та база для наукових досліджень і конструкторських розробок.

Окрім того, ми бачимо, що у 2021 році з'явилися нові фактори розміщення, а саме: вартість землі та нерухомості, прийнятна для бізнесу; вигідне територіальне та транспортне розміщення, а також наявність кластерів галузей.

- 1 Споживачі (покупці)
- 2 Кваліфікована робоча сила
- 3 Постачальники сировини
- 4 Постачальники компонентів
- 5 База для наукових досліджень і конструкторських розробок
- 6 Вартість землі та нерухомості, прийнятна для бізнесу
- 7 Вигідне територіальне та транспортне розташування
- 8 Є група галузей, споріднених за профілем з Вашим бізнесом (кластер галузей)

Діаграма. 6 Фактори розміщення підприємств 2015/2021 роки

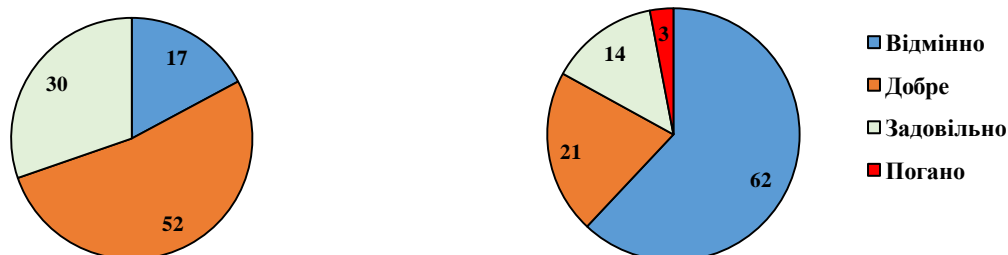
Як додаткові причини розташування підприємства та підприємці в Ірпінській громаді називають причину патріотизма до рідного міста та громади.

III.5. Питання праці та зайнятості

Рівень задоволення роботодавців громади якістю робочої сили на думку респондентів є наступним: 62% працівників є відмінними, 21% – добрими, 14% – задовільними і 3% – поганими.

У порівнянні із 2015 роком картина дещо змінилась: 62% працівників є відмінними, 21% – добрими, 14% – задовільними і 3% – поганими.

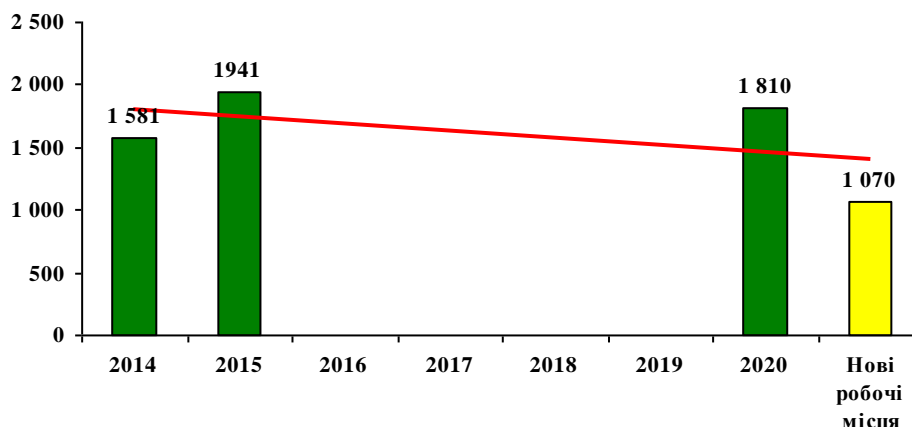
Таким чином, у 2021 році з'явилась нова категорія оцінки, а саме «погано» – 3%, але майже втричі збільшилась оцінка «відмінно».

Діаграма. 7 Рівень задоволення працедавців якістю робочої сили – 2015/2021

Вивчення думки підприємців – Ірпінська міська територіальна громада

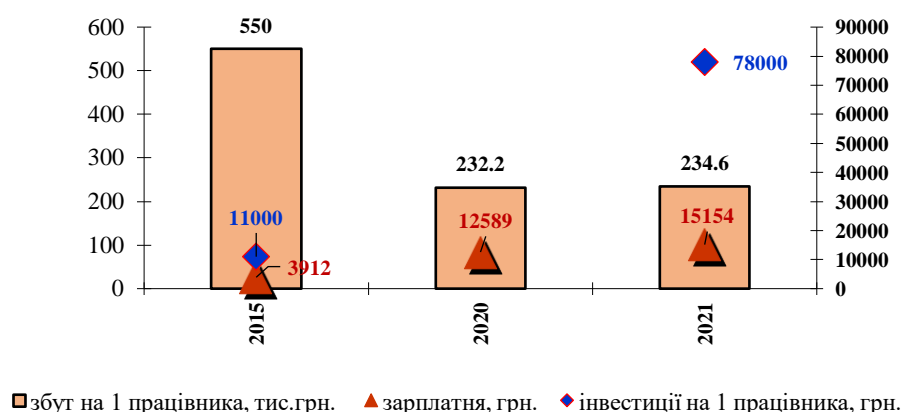
Загальна чисельність працівників з повним робочим днем на всіх підприємствах, що брали участь в обстеженні, становить у 2020 році **1810 осіб** проти 2015 року - 1941 осіб.

Діаграма. 8 Тенденції зайнятості, кількість працівників

Незважаючи на кризові явища підприємства у 2021 році планують розвивати виробництво та впроваджувати активну інвестиційну діяльність, залучивши протягом наступних років інвестицій на суму **141 150 тис.грн.** (78 тис.грн. на одного працівника) проти 2015 року (21 390 тис. грн. або 11 тис.грн. на одного працівника). Залучивши інвестиції підприємства планують створити додатково **1070 робочих місць** проти 2015 року (91 робоче місце). Цікаво, що більшість з них створить крупний та середній бізнес.

Середньомісячна заробітна плата на опитаних підприємствах у 2020 році становила **12588,6 грн.** проти **3912 грн.** (2014 р.). У 2021 році прогнозна середня заробітна плата на підприємствах респондентів становитиме **15154,3 грн.**

Діаграма. 9 Заробітна плата, збут та інвестиції на одного працівника

Значний вплив на рівень оплати праці у громаді чинить його розміщення біля міста Києва, де рівень заробітної плати значно перевищує середній її рівень по Україні. Цей параметр демонструє стале зростання.

Найнижчими є середньомісячні заробітки в сфері торгівлі, транспорту та сфері послуг та сільському господарстві.

Вивчення думки підприємців – Ірпінська міська територіальна громада

Загалом диференціація середньої заробітної плати на підприємствах (2021) відбувається з 6000 грн. до 17854 грн. Для порівняння коливання заробітної платні у (2015 р.) відбувається у діапазоні від 1218 грн. до 8047 грн. на місяць.

Нестача висококваліфікованої робочої сили ще не є гострою проблемою, однак її актуальність зростає. Труднощі вже сьогодні відчувають 7 підприємств з 35 опитаних.

Відчувається дефіцит кваліфікованих спеціалістів, зокрема, **вчителів логопедів, вчителів реабілітологів, вчителів дефектологів, психологів, бухгалтерів, ІТ – спеціалістів, юристів, адміністраторів, перекладачів, економістів, кухарів, кондитерів, будівельників.**

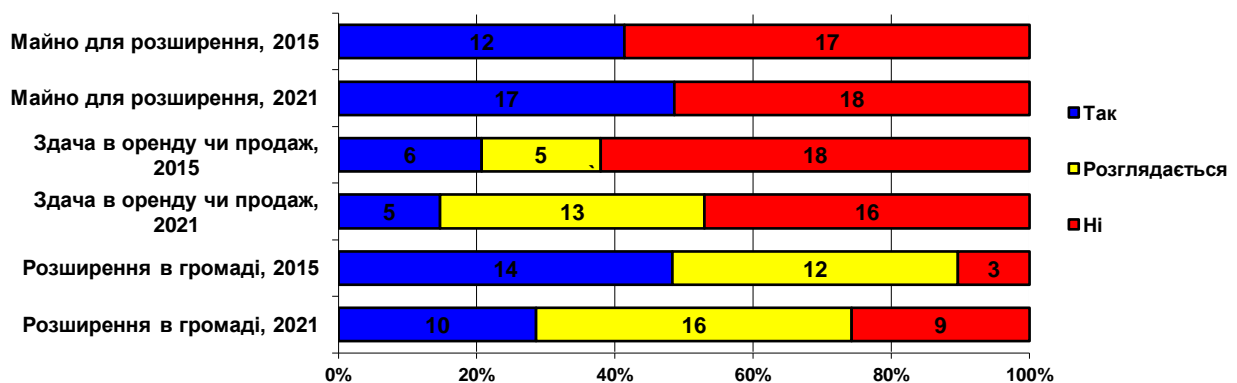
Також бракує висококваліфікованих працівників робітничих професій, а саме: **електрики, сантехніки, покрівельники, токарі, трактористи, слюсарі з ремонту автомобілів, зварювальники, електрослюсарі, водії тощо.**

III.6. Нерухомість

Можливість розширення (наявний ресурс нерухомості) у даному місцезнаходженні мають 17 підприємств/підприємців із 35. Решта 18 підприємств зазначили про обмеженість земельних ресурсів для розширення, що свідчить про відсутність земельних ресурсів нерухомості і майна для розвитку бізнесу у громаді.

У той же час, лише 5 з опитаних підприємств потенційно готові надати в оренду або продати частину своїх приміщень, 13 підприємств планують у майбутньому здійснювати цю діяльність. 16 респондентів не планують надавати в оренду чи продати частину своїх приміщень, або інших об'єктів нерухомості. Це свідчить про невеликий потенціал приватного сектору щодо покращення ситуації з наявністю ділянок чи приміщень для бізнесу.

З іншого боку, у громаді загалом існує високий потенціал розширення бізнесу – 10 компаній планують розширювати своє виробництво, 16 - розглядають таку можливість, 9 не планують розширення свого виробництва.

Діаграма. 10 Інформація про нерухомість і можливості для розширення

Нинішній стан будівель та рівень технологій не видається найкращим, тому багато компаній бажає здійснення інвестицій у вдосконалення виробничих потужностей. Однак, внутрішні ресурси місцевої економіки явно недостатньо для значних капіталовкладень.

9 підприємств, які планують здійснювати інвестиції, вказали суми ймовірних інвестицій, що мають бути вкладені у період 2020-2025 років. Підприємства планують модернізацію або вдосконалення існуючих споруд та/або технологій, здебільшого на постійній основі. Планується вкласти близько **141150 тис.грн. і створити 1070 робочих місць**, проти 2015 року - 21 390 тис.грн. інвестицій і створити 91 робоче місце. Це безперечно допоможе зростанню місцевої економіки.

Вивчення думки підприємців – Ірпінська міська територіальна громада

Розглядаючи інвестиційні плани за їх розмірами слід зазначити, що підприємства планують інвестувати в діапазоні від 100 000 грн. до 100 млн. грн. Найбільшими інвесторами у громаді є представники крупного та середнього бізнесу.

Щодо новостворених робочих місць (1070), їх кількість є значною (на жаль, на це запитання відповіло лише 9 із 35 респондентів). Виглядає, що підприємства не бажають повідомляти про свої інвестиційні плани і уникають повідомляти про плани щодо створення нових робочих місць.

III.7. Оцінка послуг місцевих органів влади

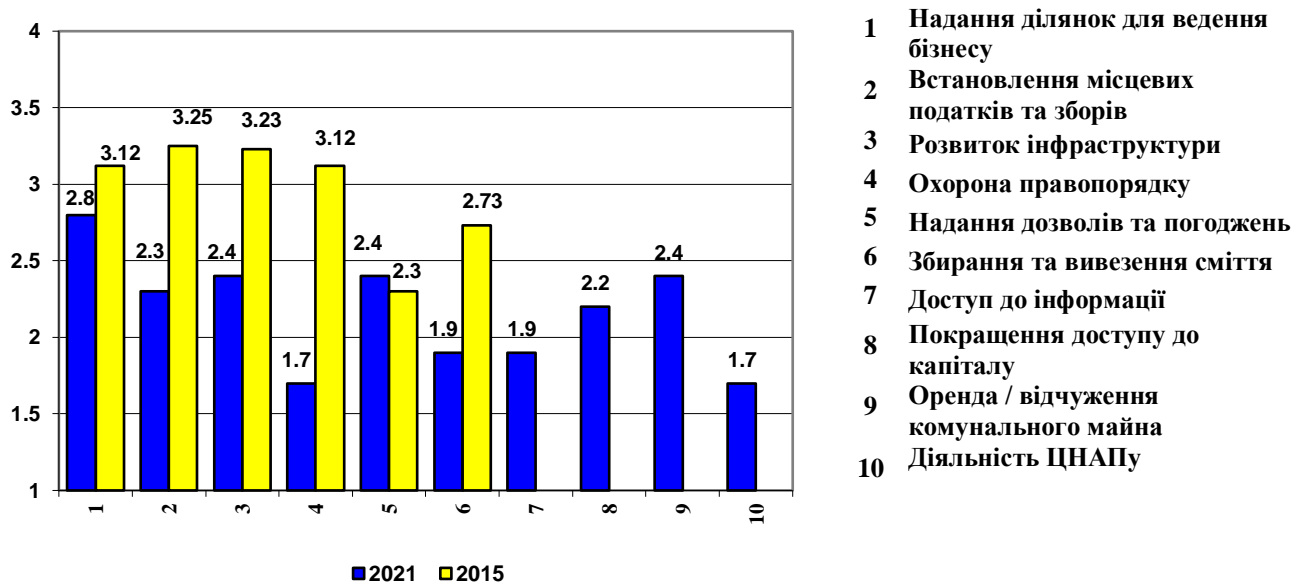
Респондентам було запропоновано оцінити види муніципальних послуг за шкалою від 1 до 4 (1 = відмінно, 4 = незадовільно). Рейтинг подано на діаграмі 11, де ліві стовпчики (блакитний колір) – результати опитування 2021 року, а стовпчики справа (жовті), узагальнені дані опитаних підприємств громади у 2015 році.

Найбільш суттєвими проблемами на думку респондентів у 2021 році є надання земельних ділянок для ведення бізнесу (2,8), оренда / відчуження комунального майна та розвиток інфраструктури (2,4), місцевих податків та зборів (2,3), покращення доступу до капіталу (2,2).

Найвищу оцінку (1,7) отримала позиція «охорона правопорядку» та «діяльність ЦНАПу»; (1,9) – «збирання та вивезення сміття» та «доступ до інформації».

Крім того, підприємці воліли б перш за все побачити дії влади направлені на підтримку малого та середнього бізнесу та покращення ситуації щодо надання ділянок для ведення бізнесу. Особливо швидкого поліпшення потребує вирішення проблем із охороною правопорядку.

Ліквідація корупції та бюрократичних перепон при отриманні різноманітних дозволів, ліцензій та погоджень є беззаперечною проблемою, що потребує нагального розв'язання.

Діаграма. 11 Послуги органів влади

У порівнянні із 2015 роком ситуація покращилася з усіма послугами.

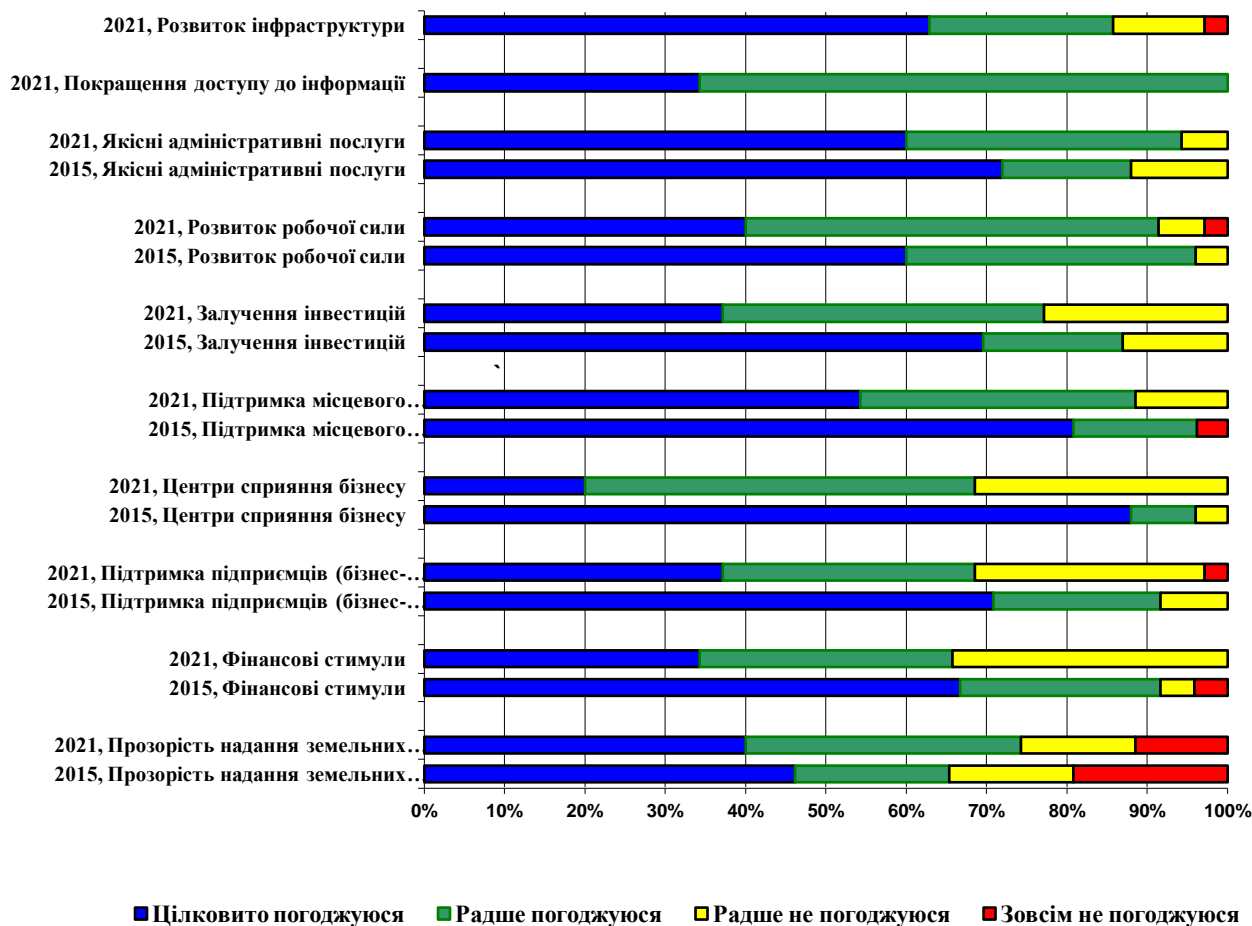
Підприємств/підприємців також запитували про послуги, які мають надаватися міською владою (зокрема підрозділом з економічного розвитку) представникам бізнесу громади. Як демонструє діаграма 12 респонденти активно підтримують всі із запропонованих послуг.

Найбільшою популярністю у 2021 році («цілково погоджуюся», «радше погоджуюся») серед респондентів користуються: 1) підтримка місцевого товаровиробника; 2) надання якісних адміністративних послуг; 3) розвиток робочої сили; 4) підтримка залучення інвестицій; 5)

Вивчення думки підприємців – Ірпінська міська територіальна громада

прозорість надання земельних ділянок та об'єктів нерухомості; 5) розвиток міської інфраструктури (дороги, водо-, тепло-, електро- та газозабезпечення).

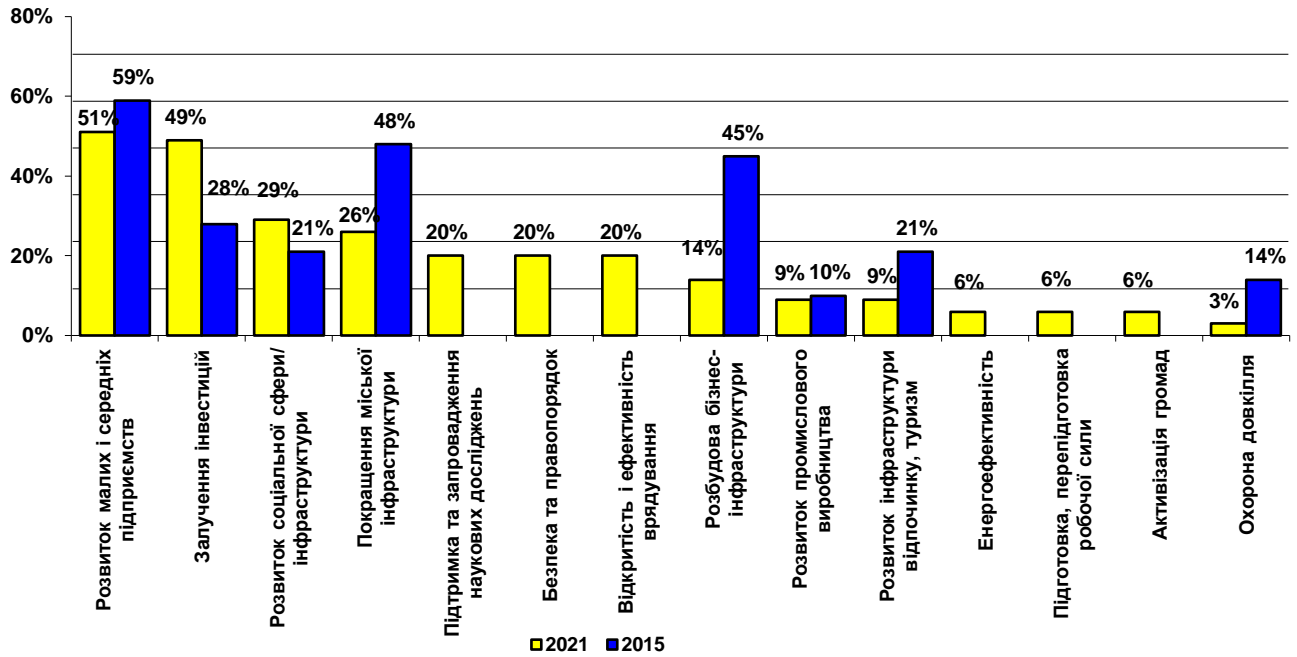
Ідеї створення центрів підтримки бізнесу та бізнес-інкубаторів, очікування фінансової підтримки підприємств місцевою владою і надання їм податкових стимулів, а також покращення доступу до інформації також підтримані респондентами як елементи комплексної системи місцевого економічного розвитку.

Діаграма. 12 Послуги підрозділу з економічного розвитку, 2015/2021

I.V. Стратегічні (пріоритетні) напрями

Респонденти дали відповіді на запитання щодо трьох найбільш важливих напрямків, які мають бути відображені в Стратегії розвитку громади (див. діаграму 13):

Діаграма. 13 Пріоритетні напрями

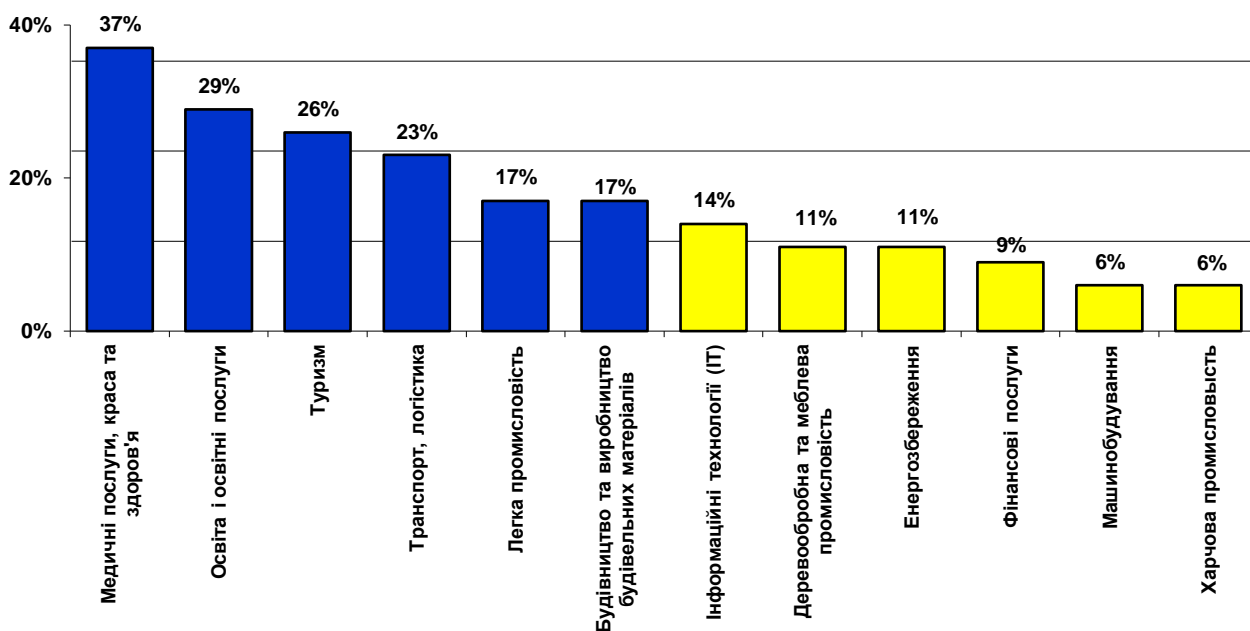
Отже, респонденти, маючи змогу вибирати із запропонованих напрямів лише три найбільш важливі, розподіли свій вибір наступним чином:

- розвиток малих і середніх підприємств – 51 %;
- Залучення інвестиції – 49 %;
- Розвиток соціальної сфери/інфраструктури – 29 %;
- Покращення міської інфраструктури – 26 %;
- Підтримка та запровадження наукових розробок – 20%;
- Безпека та правопорядок – 20%;
- Відкритість і ефективність врядування – 20%;
- Розбудова бізнес-інфраструктури – 14%.

Порівняти результати вибору стратегічних напрямів респондентами у 2015 роком можна на діаграмі 13.

На питання щодо трьох пріоритетних галузей економіки, які будуть мати найважливіше значення у стратегічній перспективі, рейтинг відповідей розподілився наступним чином:

- Медичні послуги, краса та здоров'я – 37%;
- Освіта і освітні послуги – 29%;
- Туризм – 26%;
- Транспорт, логістика – 23%;
- Будівництво та виробництво будівельних матеріалів – 17%;
- Легка промисловість – 17%;
- Інформаційні технології (IT) – 14%.

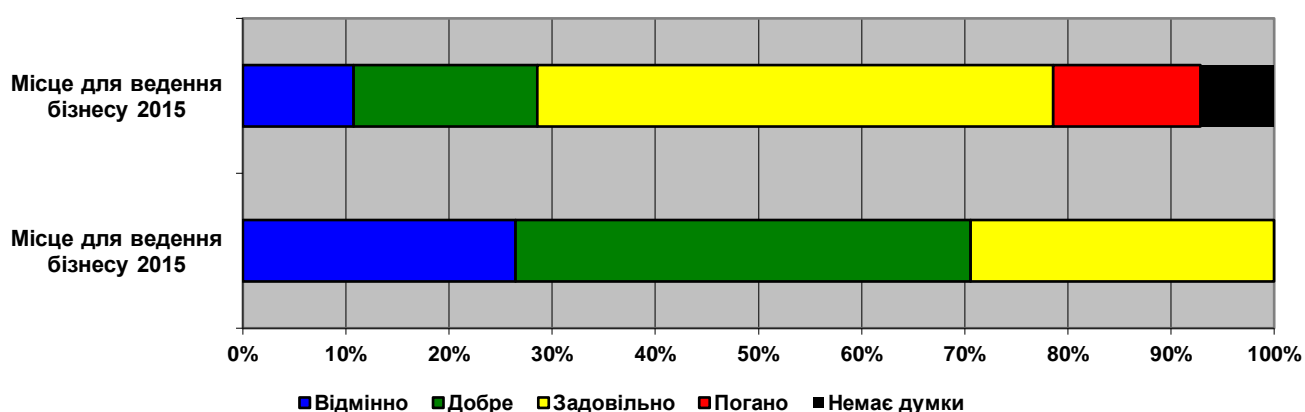

Діаграма. 14 Приоритетні галузі економіки

V. Загальні враження

Респондентам запропонували висловити свої загальні враження про Ірпінську міську територіальну громаду як місце для ведення бізнесу: 1-відмінно, 2-добре, 3-задовільно, 4-погано, 5-немає думки.

В результаті громада отримала наступні оцінки. 9 з опитаних респондентів вважають громаду відмінним місцем для ведення бізнесу, «добрим» вважають 15 респондентів. Місцевий бізнес-клімат отримав 10 задовільних оцінки. Громада не отримала жодної поганої оцінки та оцінки «немає думки».

Діаграма. 15 Загальні враження про місцеву владу та бізнес-клімат

Діаграма 15 надає можливість порівняти оцінки громади як місця для ведення бізнесу з результатами оцінки 2015 року. В результаті у 2021 році місцевий бізнес-клімат був оцінений набагато краще.

V.I.УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК

Серед найважливіших **сильних сторін місцевого бізнес-клімату** неодноразово називали: зручне географічне розташування та близькість до Києва, хороші природні умови громади і наявність рекреаційних зон, розвинута сфера будівництва та транспорту, приток у громаду молодих людей та молодих сімей, сприятливий бізнес-клімат, розвинена інфраструктура, збільшення площі та населення громади в результаті об'єднання із суміжними сільськими громадами, розвиток просторів відпочинку та дозвілля.

Негативні чинники, визначені респондентами: низький рівень культури підприємництва, відсутність ініціатив та розвитку промислового виробництва, бюрократія і оформленні документів, пандемія захворюваності COVID – 19, високі витрати на енергоносії, нестача кваліфікованої робочої сили, втрата ринків збуту, висока конкуренція, складність та непрозорість виділення земельних ділянок, завантаженість доріг, велика ціна на нерухомість, відсутня ефективна система підтримки малого та середнього бізнесу, високі ставки податків та орендна плата за землю/нерухоме майно, відсутність функціруючих бізнес-спільнот, нефективна підтримка освітньо-інформаційних кейсів, неактивне населення.

Цей звіт про результати опитування підприємців відображає узагальнені думки бізнесової спільноти Ірпінської міської територіальної громади. Їхнє спільне бачення значною мірою визначатиме, яким буде економічне майбутнє громади – зростання, застій чи занепад. Звіт допоможе Робочій групі зі стратегічного планування і буде корисним для ОМС в роботі над підтримкою та поліпшенням бізнесового клімату в громаді.

Гендерний розріз респондентів, які прийняли участь у опитуванні: 20 чоловіків та 15 жінок.

Віковий розріз респондентів: 21-35 років -11 респондентів; 36 – 50 років – 15 респондентів; 51 – 65 років – 9 респондентів.

Серед побажань, які висловили наприкінці опитування респонденти, були зазначені наступні: викоринити корупцію в країні, створити в громаді індустріальний парк, більше уваги приділяти спортивному розвитку громади, створити федерацію футболу та провести чемпіонат аматорів, розвивати простори для розвитку, відпочинку та дозвілля.